

BİTKİLERLE TEDAVİ

Avrupa Ülkelerinde Bitkilerle Tedavi Yaygınlaşıyor.

Prof.Dr.Ekrem SEZİK

Avrupa'da pek çok ülkede tabiata dönüş akımı, suni gübre ve pestisit gibi kimyasal maddeler kullanılmadan, tabii şartlarda yetiştirilmiş sebze, meyve tahıl gibi gıdaların satış ve dolayısıyla kullanımını artırmıştır.

Tabii gıdalara yönelen insanların bitkisel ilaçlara yönelmesi de son derece normaldir. Son yıllarda, Avrupa ülkelerinde bitkilerle tedavi eskisine göre yaygınlaşmaktadır. Bu yazımızda bu konuyu bazı örneklerle kısaca inceleyeceğiz.

İngiltere'de değişik bitkisel ilaçlar bulunmakta, bunların bir kısmı reçetesiz olarak eczanelerde satılmaktadır. 1984 yılında yapılan bir araştırmaya göre İngiltere'de reçetesiz 350 milyon sterlinlik ilaç satılmıştır. Bu miktarın 1/7'si yani 50 milyon sterlini bitisel laksatiflere (yumuşatıcı, müshil) aittir.

İngiltere'de kullanılan bitkisel drogların(*) önemli bir kısmı "Herbal Pharmacopea(**)" (Bitkisel drog Farmakopesi) da kayıtlıdır ve standardizasyonları buna göre yapılmaktadır. Son yıllarda İngiltere'de fitoterapinin (bitkilerle tedavi) yaygın hale gelmesi sonucu "Fitoterapi Okulu (School of Phytotherapy)" açılmıştır. Bu okulda zaman zaman fitoterapi kursları düzenlenmektedir. Okul tarafından, 1990 yılı başlangıcından itibaren, "İngiliz Fitoterapi Dergisi (British Journal of Phytotherapy)" adlı bilimsel bir dergi de çıkarılmaya başlanmıştır.

Manş'ın diğer kıyasına, Fransa'ya geçelim. Eczanelerin vitrinleri bitkisel ilaçlarla doludur. Pek çok eczanede, eczane yazısının altında belirgin bir şekilde "Fitoterapi" yazısı da yer almaktadır. Yani bitkilerle tedaviyi, bu dalın esas sahibi, eczacılar yürütmektedir. Fransa'da homeopati(***) ve fitoterapi kaidelerine göre tedavi yapan onbinin üzerinde hekim bulunmaktadır.

Sağlıklı hayat mağazalarında ve aktar diyebileceğimiz dükkânlarda sadece 22 droğun satılmasına izin verilmiştir. Bu droglar günlük hayatta yaygın kullanılan, zehirli olmayan papatya, nane, ebegümeçi, lavanta... gibi bitkilerden elde edilmiş olanlardır.

Bu dükkânlarda bazı baharatı, sağlıklı gıdaları, bitkisel kokulandırıcıları, bitkisel şampuan ve sabun-

Fransa'da bir eczane. Eczane (Pharmacie) yazısı altında homeopati ve fitoterapi ifadeleri göze çarpıyor.

İngiltere'den bitkisel ilaç örnekleri modern ilaç formlarında.

ları da satmaktadırlar. Dükkanların son derece temiz, tertipli olduğunun da belirtilmesi gerek.

Fransa'da eczanelerde çok sayıda ve değişik ilaç formlarında bitkisel ilaç bulunmaktadır; Damar hastalıklarına, varise, hemoroite karşı çözümler, effervesan tabletler, kremler; draje, şurup, tablet halinde sedatifler; astıma karşı sigara şeklindeki preparatlar; nezle ve gripte kullanılan pastil, şurup ve buğular. Örnekleri artırmak mümkün, çünkü çok sayıda bitkisel ilaç Sağlık Bakanlığı'nın kontrol ve ruhsatı altında Fransız ilaç piyasasında bulunmaktadır.

Almanya'dan bir öksürük şurubu, a) ilaç, b) formülü tamamen bitkilerden meydana gelmiş.

İsviçre'den bitkisel ilâçlar (yanda).

Almanya'dan bitkisel ekstreler taşıyan bir diş macunu (altta).

Almanya'da bitkisel ilâçlar yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. 1982'de yapılan bir yayında Almanya'da bulunan ilâçların bitki ve bitki ekstrelerini taşımaları açısından değerlendirilmesi yapılmıştır.

Bu çalışmadan alınan bilgiler Tablo-1'de gösterilmiştir. Bu tablonun incelenmesi, bu ülkede bitkisel ilâçların ne kadar yaygın bir şekilde kullanıldığını göstermeye yeter sanırım. Almanya'da güçlü bir bitkisel ilâç sanayiinin bulunduğunu da belirtmek isterim.

Almanya'da bazı bitkisel ilâçlar "Reformhaus" adı verilen bir çeşit sağlıklı hayat mağazalarında da satılmaktadır.

Sentetik ilâç üreten pek çok firmanın bulunduğu İsviçre'de de bitkisel ilâçlar yaygındır. İsviçre bitkisel ilâç yapımı için 7,5 milyon dolarlık tıbbi bitki ithal etmektedir.

İtalya'da da bitkisel ilâçlar değişik tedavileri sağlamak üzere üretilmektedir. İtalyan ilâç piyasasında bulunan bir ilâci çok farklı ve nelerin ilâç olarak kul-

Tablo 1: Almanya'da Bitki ve Ekstrelerini Taşıyan Müstahzarların Toplam Müstahzar Sayısı ile Mukayesesi

	B		
	A	Sayı	%
Antitussif-Ekspektoranlar	455	289	63.52
Damar Sert. karşı kull.	34	13	38.24
İdrar Söktürücüler	66	34	51.52
Grip ve Soğuk Algınlığına karşı kull.	99	24	24.24
Hipnotik ve Sedatifler	247	140	56.68
Kalp ilâçları	315	76	24.13
Laksatifler	183	132	72.13
Sindirim sist. hastalıklarında kull.	451	185	41.13
Ürolojide kull.	182	70	38.46
Damar hastalıklarında kull.	210	90	42.86

A) Toplam Müstahzar Sayısı

B) Ekstre, Tentür vb. Şekillerde Bitki Ekstrelerini Taşıyan müstahzarlar.

lanıldığını göstermesi açısından bu konuda örnek olarak vermek istiyorum. Şöyle ki: Buğdayın su ile ekstraksiyonu ve ardından suyunun uçurulması ile elde edilen ekstre, krem halinde yara iyi edici olarak, sargıya emdirilmiş halde ise yanıklara karşı kullanılan bir müstahzarın formülünde bulunmaktadır.

Romanya, Macaristan, Bulgaristan, Polonya, Arnavutluk gibi ülkelerde bitkilerle tedavi bir devlet politikası halindedir. Yani devlet bitkisel ilâç kullanımını teşvik etmektedir.

Tıbbi bitkilerin Macaristan ve Romanya'nın önemli ihraç ürünlerinden olduğunu da hatırlatalım.

Bitkisel ilâçları sadece bir veya birkaç bitkinin biraraya getirilip, kaynatılıp içilen ilâçlar olduğunu düşünmemek gerekir. Modern ilâç hazırlama teknolojilerinin hepsi bitkisel ilâçlara tatbik edilmekte ve dolayısıyla daha dayanıklı, alınması kolay ilâç formları geliştirilmektedir. Gelişmiş ilâç sanayileri bulunan Avrupa Topluluğu ülkelerinde de bu şekilde geliştirilmiş çok sayıda müstahzar, ilâç piyasalarında bulunmaktadır.

Romanya'dan bitkisel çaylar.

KABINSİZ SAVAŞ UÇAKLARI

Yakın bir gelecekte, büyük pencereless pilot kabinlerinden kurtulmuş, emniyetli ve aerodinamik dizaynı daha mükemmel savaş uçakları yapılabilecek; böylece aerodinamik dizaynı büyük ölçüde bozan ve pilotu tehlikelere maruz bırakan, büyük pencereless pilot kabinleri tarihe karışacaktır.

Pilotlar, dışarıyı gösteren bir video kameraya bağlı ve her bir göze minyatür TV ekranları monte edilmiş başlıklar giyecekler. Farnborough'ta, Kralliyet Havacılık Birliği'nde delegeler, geçen aylarda bu penceresiz uçaklar hakkındaki gelişmeleri görüştüler. Meselâ böyle bir uçakta pilot kabini, daha geniş ortama sahip uçağın merkezinde yer alacak. Burası ayrıca kendi kendine yetecek bir ünite olacak ve acil bir durumda da bir bütün olarak uçaktan fırlayıp ayrılacaktır.

Yapısal olarak da penceresiz, kabinsiz bir uçak daha da güçlü olacaktır. Uçak kabinleri kaldırılarak aerodinamik yapısı iyileştirilmiş uçaklar, yüksek performanslı uçakların yapımı için de bir avantaj olacaktır.

Başlığa monte edilmiş göstericiler, halen bazı askeri uçaklarda kullanılan 2 teknolojinin geliştirilmiş hali olacaktır. Biri, gece görmeyi sağlayan ve pilotun başlığına monte edilen gözlüklere. Bunlar çok düşük ışığa ve zırlı araçlar tarafından yansıtılan görünür ışığın sınırlarının hemen dışında, gece görmeyi sağlayan infrared ışınları duyarlıdır. Diğer de, pilotun gözünü önünden ayırmamasını sağlayan, kabinin camının iç tarafında gerekli bilgilerin görüntüsünü veren ve başüstü görüntü olarak bilinen teknolojidir. Böylece pilot, aşağı kontrol paneli üzerine tekrar tekrar bakarak, çok değerli olan zamanını ve dikkatini kaybetmez.

Süper başlık: Gece görmeyi sağlayan gözlükler.

Bu teknolojiler, gelecekte başlığa monte edilmiş görüntü vericileriyle birleştirilebilecek. Dış kameralardan alınan görüntüler, anında başlıktaki vericilerde görülecek. Ayrıca, başlıktaki algılayıcılar da pilotun başının hareketlerini algılayıp, dış kameranın yönünü ve hareketini belirleyecekler. Böylece pilot, dımdık aşağıya kadar etrafındaki tüm alanı tarayıp görebilecek. Korunuçların bazen görüntüyü engellediği normal pilot kabinlerinden daha iyi bir görüntü sağlayacaktır. Ayrıca uçağın sistemleri hakkındaki bilgiler ve o andaki durum, doğrudan başlığın ekranına verilebilecek.

Başlıkta 2 ekranın olmasıyla her bir göze bir imajın 3 boyutlu görüntüsü verilebilecek. Ayrıca bu teknolojiyle stereoskopik görüntü teknolojisi kullanılarak uzak mesafedeki görüntüler, çok yakında ve daha ayrıntılı olarak alınabilecektir.

New Scientist'ten çev.: Nurullah OKUMUŞ

Sarımsak, ilaç olarak eczane vitrinlerinde.

Sonuç olarak bitkilerle tedavi Avrupa ülkelerinde sağlık bakanlıklarının kontrolü altında, hekim ve eczacılar eliyle yaygın bir şekilde uygulanmaktadır.

Bu bilgilerden sonra, şu soru akla gelebilir?
- Türkiye'de bitkilerle tedavi ne durumdadır?

Gelin bu sorunun cevabını da ilerideki yazımızdan birinde verelim. □

- * Drog: Biyolojik asıllı ilaç hammaddesi.
- ** Pharmacopea = Farmakope = İlaç hammaddelerinin standartlarının bulunduğu resmi eczacılık kitabı.
- *** Bu tedavi şeklindeki ileride bir yazımızda bahsedeceğiz.